

giverne, Stenværksejerne, eller Arbejderne noget stort Udbytte, takket være, kan jeg sige, den Mangel paa Interesse, Staten, Kommunen og vore Arkitekter i mange Tilfælde har vist den hjemlige Industri, hvad jeg senere skal komme tilbage til. Stenindustriens Arbejdere tjener en forholdsvis lav Aarsløn, slides hurtigt op i et svært Arbejde, og Arbejdet skaber mange Invalidere. Det har altsammen til Følge, at Kommunen bliver spændt haardt for, hvad Udgifterne til Alderdomsforsørgelse, Fattigforsørgelse o. s. v. angaar. Desuden er Byens Næringsliv ringe og er, efterhaanden som Tiden er gaaet, blevet ringere, Havnen har været saa slet, at den ikke har været i Stand til at konkurrere med andre Havne, Gennemførelsen af Baneanlæg har skadet Byens Næringsliv, og det har ikke hjulpet Kommunen, at den gentagne Gange har anmodet Staten om Støtte for at komme paa nogenlunde ret Køl igen. Byen har absolut ingen kommunale Goder, alle dens Institutioner maa holdes nede i det lave Niveau, som Loven tillader; Alderdomsunderstøttelsen maa tildeles efter den knappest mulige Maalestok, og det samme er Tilfældet med Fattighjælpen. Paa Skolevæsenets Omraade gør det samme Forhold sig gældende. Jeg kunde allerede i 1909 give et Eksempel herpaa. Efter Skoleloven skal der ved alle Købstadkommuneskoler findes Gymnastikhuse, og Administrationen paabød denne fattige Kommune at skaffe sig et Gymnastikhus. Den evnede ikke at bygge et nyt og maatte saa nøjes med at indrette et Gymnastiklokale i et gammelt, affældigt Militærmagasinet, som den først fik til Leje af Staten og senere købte.

Gentagne Gange har Kommunalbestyrelsen henvendt sig til Regeringen, særlig til Trafikministeriet, men ogsaa til Finansministeriet, men det har ikke ført til noget Resultat. Jeg tror ikke, det har skortet paa høflige og pæne Ord overfor de vekslende Deputationer, men der er ikke kommet noget reelt ud deraf. Det var en stor Skuffelse for Allinge-Sandvig Kommune, at dens Forhold ikke kunde komme i Betragtning, da en tidligere Finansminister afviklede de Laan, som forskellige Havne havde modtaget af Statens Kasse. Jeg tror, det var, medens afdøde Vilhelm Lassen var Finansminister, at en saadan Afvikling fandt Sted. Den var for øvrigt efter min Mening ret urimelig, fordi det i Længden vil være umuligt for Staten at nægte nye Laan til Havne. En enkelt Kommunehavn paa Bornholm fik ved denne Lej-

lighed eftergivet mellem 200,000 og 300,000 Kr. af sin Gæld til Statskassen, og den paagældende Kommune, som jeg i øvrigt ikke misunder noget som helst, var meget bedre stillet, end Allinge nogen Sinde har været. Allinge derimod kunde ikke faa noget eftergivet, fordi den ikke havde faaet Statstilskud. Staten havde ikke vist Imødekommen overfor denne Kommune og kunde altsaa ikke vise Imødekommen overfor den, da den viste det overfor andre Kommuner.

Da jeg fremdrog disse Forhold i Samlingen 1909—10, var Rigets Finanser i en saadan Tilstand, at der overhovedet ikke kunde være Tale om nye Bevillinger, vi maatte den Gang resignere. Det samme var maaske i endnu højere Grad Tilfældet i 1910—11, da min Eftermand i Valgkredsen fremdrog Sagen her. Under alle Omstændigheder fik han ikke noget Svar af Regeringen paa sin Anmodning om Hjælp til den fattige Kommune. Men i Samlingen 1912—13 stillede Repræsentanten for Bornholms Amts 1ste Valgkreds til Finanslovsforslagets anden Behandling, et Ændringsforslag gaaende ud paa, at Statskassen aarlig i 3 Aar skulde yde et Tilskud paa 50,000 Kr. til en delvis Gennemførelse af den Plan, som Ingeniør Paulli havde udarbejdet i 1908, og til hvis Gennemførelse man havde anmodet Staten om Hjælp. Ændringsforslaget fik ikke nogen særlig velvillig Modtagelse her i Tinget af det Parti, som da havde Magten. Men jeg mener dog, at de Udtalelser, som den Gang faldt fra Regeringen, i nogen Grad bør betragtes som bindende, naar Talen er om at yde Kommunen Hjælp. Den daværende Trafikminister, det nuværende ærede Medlem fra Frederikshavn (Thomas Larsen), udtalte, at Vandbygningsvæsenet ikke var velvilligt stemt overfor det paagældende Ændringsforslag, idet man mente, at en Udvidelse som den foreslaaede ikke paa nogen Maade vilde være tilfredsstillende, og at man ved at gennemføre et saadant mindre Projekt let vilde komme til at spille Penge. Vandbygningsvæsenet mente overhovedet ikke, at man vilde kunne nøjes med mindre end det, som var beregnet i Ingeniør Paulis Forslag, der vilde koste op imod 900,000 Kr. Overslagssummen var som nævnt 830,000 Kr. Det er muligt, at der nu vil medgaa 900,000 Kr.; Forslaget er jo udarbejdet for nogle Aar siden. Saa føjede Ministeren til: „Den Erklæring, jeg har faaet, og som er underskrevet af Ingeniør Hommel“ — en af Vandbygnings-